

<p>فصل: دوم درس: هشتم نام طراح: علیرضا اسماعیلی (سرگروه علوم اجتماعی شهرستان درمیان)</p>	<p>به نام خدا معاونت آموزش متوسطه وزارت آموزش و پرورش دفتر آموزش متوسطه نظری دبیرخانه راهبری کشوری علوم اجتماعی و سواد رسانه ای تولید شده در استان خراسان جنوبی</p>	<p>محتوای نوشتاری کتاب: جامعه شناسی ۲ سال تحصیلی: ۹۹ - ۱۴۰۰</p>
---	---	---

موضوع: تحولات نظام جهانی

عنوان: درسنامه درس ۸ جامعه شناسی ۲

اهداف درس

- الف) بررسی تحولات اقتصادی - سیاسی نظام جهانی قبل و بعد از استعمار .
- ب) بررسی مفهوم دولت - ملت ها.
- ج) بررسی مفهوم امپراتوری رسانه، علم و فرهنگ و ابعاد آن.

انتظارات درس

- الف) آشنایی دانش آموزان با تحولات اقتصادی - سیاسی نظام جهانی قبل و بعد از استعمار.
- ب) آشنایی دانش آموزان با بررسی مفهوم دولت - ملت ها و چونگی شکل گیری و تاریخچه آن.
- ج) آشنایی دانش آموزان با مفهوم امپراتوری رسانه، علم و فرهنگ و ابعاد آن.

کلمات کلیدی

(نظام جهانی - دولت - ملت ها - جهانی شدن - امپراتوری رسانه - صنعت ارتباطات -)

تشریح درس

مقدمه

<p>واحد اجتماعی که امروزه شیوه غالب زندگی اجتماعی در دنیاست و ابعاد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دارد.</p>	<p>کشور</p>
<p>یک واحد اجتماعی کلان است که خود ابعاد اقتصادی، سیاسی و فرهنگی دارد.</p>	<p>نظام جهانی</p>

تحولات اقتصادی - سیاسی:

عملکرد اقتصادی کشورهای غربی در چارچوب دولت-ملت‌های جدید شکل گرفت.
قدرت سیاسی این دولت‌ها با منافع اقتصادی صاحبان ثروت، صنعت و تجارت هماهنگ بود
رقابت‌های سیاسی استعمارگران، به ویژه در مناطق استعمار زده با منافع اقتصادیشان پیوند می‌خورد
کشورهای استعمارگر ابتدا اقتصاد کشورهای استعمار زده را دگرگون کردند.

ویژگی‌های اقتصاد کشورهای غیرغربی پیش از استعمار

- ۱- پیش از استعمار، اقتصاد کشورهای غیرغربی به گونه‌ای **مستقل** بود. ۲- اغلب در تعامل با محیط جغرافیایی خود بود.
- ۳- روابط تجاری نیز در حدی نبود که **استقلال سیاسی** آن کشورها را در معرض خطر قرار دهد.

ویژگی‌های اقتصاد کشورهای غیرغربی پس از استعمار

نکته: در دوران استعمار، اقتصاد کشورهای استعمار شده و تحت نفوذ، برای رفع نیازهای اقتصادی کشورهای غربی استفاده می‌شد و به تدریج ویژگی‌های زیر را پیدا کرد:

- ۱- اقتصاد کشورهای استعمار شده و تحت نفوذ، = به بازار مصرف **کالاهای تولید شده کشورهای غربی تبدیل** می‌شوند. ✓
- ۲- این کشورها، **نیروی کار و مواد خام مورد نیاز کشورهای غربی** را تأمین می‌کنند. ✓
- ۳- در اغلب موارد، کشورهای تحت نفوذ و استعمار زده به طرف **اقتصاد تک محصولی** سوق داده می‌شوند؛ ✓
- ۴- **اقتصاد تک محصولی چیه؟!؟!؟!؟** به این معنا که صادرات آنها به یک ماده خام محدود می‌شه، مثل نفت. ✓
- ۵- **خب تک محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمار زده چه مشکلی داره؟!؟!؟!؟** قدرت چانه زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می‌گیرد و این پدیده، موجب وابستگی اقتصادی آنها به کشورهای استعمارگر می‌شود!!! ✓
- ۶- **وابستگی اقتصادی کشورهای استعمار زده به کشورهای استعمارگر چه مشکلی داره؟!؟!؟!؟** مبادلات تجاری در سطح جهانی نا متعادل می‌شود و انتقال ثروت، به طرف کشورهای غربی ادامه پیدا می‌کند. ✓
- ۷- کشورهای غربی به اقتضای بازار مصرف، برخی صنایع وابسته را به کشورهای استعمار زده منتقل می‌کنند (**خب مشکلش چیه؟!؟!؟!؟**) این انتقال، در جهت استقلال این کشورها یا تعدیل جهانی ثروت نیست بلکه در جهت منافع بیشتر کشورهای استعمارگر است. بدین ترتیب، با وجود رشد و تحول کشورهای استعمار زده، فاصله و وابستگی کشورهای غربی و غیرغربی، همچنان حفظ می‌شود. ✓
- ۸- **وابستگی کشورهای استعمار زده، امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو** را برای کشورهای استعمارگر پدید می‌آورد؛ **زیرا** کشورهای غربی بعد از آنکه در کشورهای استعمار زده با **مقاومت‌های سیاسی** و **نهضت‌های آزادی بخش** مواجه می‌شوند، استقلال سیاسی و اقتصادی آنان را به رسمیت می‌شناسند **اما** اقتصاد وابسته، دولت‌های مستقل را ناگزیر می‌کند تا در چرخه نامتعادل جهانی توزیع ثروت قرار گیرند. ✓

افول دولت-ملت ها و جهانی شدن:

چگونگی شکل گیری: حاکمیت‌های سیاسی - اقتصادی جدیدی بودند که نخستین بار در اروپای غربی با افول قدرت کلیسا پدید آمدند.

- ۱- آنها برخلاف حاکمیت های پیشین، خود را با **هویت دینی و معنوی نمی شناختند** و کاملاً **سکولار** بودند
- ۲- هویت آنها اغلب **ناسیونالیستی و قومی** است.
- ۳- این کشورها در مسیر توسعه خود به صورت **قدرتهای استعماری** درآمدند.
- ۴- به دنبال فتوحات استعماری، **جغرافیای سیاسی جدیدی** را در مناطق حضور خود برای دیگر فرهنگ ها پدید آوردند.
- ۵- پس برای هر یک از این مناطق، **هویت جدیدی** ساختند، بدین ترتیب، دولت - ملت‌های جدید در بخش های دیگری از جهان شکل گرفت.
- ۶- **هویت های جدیدی** که برای هر یک از این مناطق جغرافیایی جدید ساخته می شود، **هویتی قومی و سکولار** است.

ویژگی ها:

عواملی که سبب پیدایش دولت - ملت ها در تاریخ معاصر بشری شدند، در سده اخیر تغییر یافته اند و به دنبال آن، نقش کشورها و دولت های آنها در جهان تغییر کرده است. برخی از این فرایندها جدید با عنوان **جهانی شدن** یاد می کنند.

- ✓ اقتصاد سرمایه محور در حرکت های آغازین خود، نیازمند **حمایت سیاست های قومی و منطقه ای** بود.
- ✓ به تدریج، **انباشت ثروت**، پدید آمدن **شرکت های بزرگ چند ملیتی** و **گسترش صنعت ارتباطات**، از **اهمیت مرزهای سیاسی کاست**.
- ✓ با **شکل گیری نهادهای بین المللی و بازارهای مشترک منطقه ای**، سرمایه گذاری شرکت های بین المللی به منطقه ای خاص محدود نمی شود.
- ✓ آنها با استفاده از **شبکه های عظیم اطلاعاتی**، تغییرات اقتصادی در سطح جهانی را شناسایی و **مدیریت** می کنند.
- ✓ **کانون های ثروت و قدرت برای حفظ منافع خود**، از طریق **سازمان های بین المللی**، موانع موجود بر سر راه تجارت بین المللی را برمیدارند و **استقلال اقتصادی و سیاسی کشورهای مختلف را مخدوش** می سازند.

موافقان: معتقدند جهانی شدن، فرایندی است که هیچ اعتنایی به مرزهای ملی ندارد و در حال ایجاد **نظمی نوین** است که تجارت و تولید بین المللی آن را به پیش می راند.

دیدگاه نظریه پردازان

مخالفان: معتقدند در حال حاضر ابعاد اقتصادی و سیاسی جهانی شدن به گونه ای نیست که **نظمی نوین** را در سطح جهانی به دنبال آورد بلکه چالش ها و تضادهایی را پدید می آورد.

جهانی شدن

امپراتوری رسانه، علم و فرهنگ:

مبادلات فرهنگی در گذشته:

در گذشته، جوامع از طریق **تجارت**، **مهاجرت**، **جنگ** و غیره با یکدیگر مواجهه داشته‌اند. این برخوردها سبب انتقال و اشاعه فرهنگ‌ها می‌شده و **مبادلات فرهنگی** از این طریق شکل می‌گرفته‌اند.

تأثیر استعمار بر مبادلات فرهنگی:

برخورد استعماری غرب، جوامع غیرغربی را از نظر **اقتصادی** و **سیاسی** در موضع **ضعف** قرار داد. این پدیده اغلب نوعی **خودباختگی فرهنگی** نیز در آن جوامع ایجاد کرد. **خودباختگی فرهنگی** سبب می‌شود جامعه، حالت فعال و خلاق خود را در گزینش عناصر فرهنگی دیگر از دست بدهد و در نتیجه، عناصر فرهنگ دیگر را بدون تحقیق و گزینش و به گونه‌ای تقلیدی، فراگیرد و در شرایطی که جوامع غیر غربی، مدیریت خود را در گزینش عناصر مناسب فرهنگ غربی از دست می‌دهند، **مدیریت انتقال فرهنگ** خود را در **چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی** مورد نظر به دست می‌گیرد.

مبادلات فرهنگی در زمان حال:

۱- کشورهای استعمارگر پس از استعمار علاوه بر **خودباختگی فرهنگی** جوامع غیر غربی، **صنعت ارتباطات**، ابزار تازه‌ای بود که به جهان غرب در این مدیریت یاری می‌رساند. **توسعه صنعت ارتباطات**، فاصله‌های زمانی و مکانی را کوتاه و جهان را کوچک کرده و آن را به صورت دهکده‌ای واحد درآورده است.

امپراتوری رسانه: به سبب موقعیت برتر کشورهای غربی و در رأس آنها آمریکا، در عرصه رسانه، بسیاری از ناظران از امپراتوری رسانه‌ای نیز سخن می‌گویند.

از این منظر، امپراتوری فرهنگی تازه‌ای تأسیس شده است که کشورهای کمتر توسعه یافته در برابر آن آسیب پذیرترند؛ زیرا **منابع و امکانات لازم برای حفظ استقلال فرهنگی خود را ندارند.**

تجمع قدرت رسانه در دست **صاحبان ثروت و کانون‌های صهیونیستی**، نه تنها هویت فرهنگی جوامع غیرغربی را متزلزل می‌گرداند، بلکه آشکارا برخلاف ارزش‌های **دموکراتیک** جهان غرب نیز هست. بسیاری از **منتقدان**، نگران این هستند که تمرکز قدرت رسانه در دست چند شرکت یا چند فرد قدرتمند، موجب **تضعیف سازوکارهای دموکراسی** می‌شود.

نکته: جهان غرب از طریق رسانه، **فرهنگ عمومی** جوامع غیرغربی را مدیریت می‌کند، اما **تربیت نخبگان کشورهای غیر غربی** بیشتر به شیوه‌های: **۱- توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی** **۲- تثبیت مرجعیت علمی غرب** است.

۲- جوامع غربی، **بخشی از علوم طبیعی** را که **برای خدمت رسانی به غرب** مورد نیاز است، به کشورهای در حال توسعه آموزش می‌دهند ولی از آموزش دانش‌های **راهبردی، خودداری** می‌کنند.

۳- علوم انسانی غربی که بر بنیان‌های هستی‌شناختی، انسان‌شناختی و معرفت‌شناختی غرب بعد از رنسانس شکل گرفته اند، زندگی آدمی را بدون توجه به ابعاد معنوی آن، به گونه‌ای سکولار تعریف می‌کنند و سازمان می‌دهند. **ترویج علوم انسانی غربی** در کشورهای غیرغربی، **عمیق‌ترین تأثیر را در توزیع فرهنگ غرب در جهان دارد؛ زیرا؟؟؟؟؟** این علوم موجب می‌شوند که فرهنگ‌های دینی، هویت خود را از نگاه فرهنگ غربی بازنگری و ارزیابی کنند. این پدیده، فرهنگ‌ها را از علمی که بر پایه بنیان‌های معرفتی دینی است، محروم می‌گرداند.!!!!!!

پاسخ فعالیت

تحقیق کنید صفحه ۶۷

الف) اقتصاد ایران تا دوران قاجار بر مدار دامداری و کشاورزی قرار داشت. تخته‌قاچاق‌کردن ایلات در دوره رضاخان و انقلاب سفید در دوره محمدرضا پهلوی بردامداری و کشاورزی ایران چه تأثیراتی داشتند؟
تخت قابو کردن به اسکان عشایر کوچ رو اطلاق می‌شود یکی از سیاست‌های رضاشاه بود و با نارضایتی عشایر همراه بود و چون عمده تولید دامی آن دوره توسط عشایر تولید می‌شد ضربه بزرگی به دامداری بود.
انقلاب سفید یا انقلاب شاه و مردم یک سلسله تغییرات اقتصادی-اجتماعی است که شامل اصول نوزده گانه می‌باشد و در دوره محمدرضا پهلوی آغاز شد. برخی اصول آن عبارتند از اصلاحات ارضی، ملی کردن جنگل‌ها و مراتع، ایجاد سپاه دانش و بهداشت و.....

ب) نقش صادرات نفت در تک محصولی شدن اقتصاد ایران چیست؟

صادرات نفت منجر به رشد صنایع وابسته و واردات کالاهای مصرفی را ضمن اینکه اقتصاد ایران را آسیب پذیر کرد به طوری که کشورهای قدرتمند می‌توانستند از وضعیت آن برای اعمال فشار سیاسی سوء استفاده کنند.

گفت و گو کنید صفحه ۷۱

- چرا کشورهای غربی تلاش می‌کنند مانع دستیابی ایران به فناوری هسته‌ای شوند؟

غرب از آموزش دانش راهبردی خود ممانعت می‌کند تکنولوژی هسته‌ای نیز یک دانش راهبردی است در نتیجه غرب برای حفظ جایگاه سیاسی و علمی خود و نیز نظم نظام جهانی به کنترل و مدیریت این حوزه می‌پردازد.

- چرا در برابر تلاش جامعه علمی ایران، برای تدوین علوم انسانی مبتنی بر نیازهای بومی و مبانی معرفتی اسلامی مقاومت می‌شود؟

علوم انسانی غربی عمیق‌ترین تأثیر را بر توزیع جهانی فرهنگ غرب دارد در نتیجه با هر نوع انسانی و معرفتی که در راستای ممانعت ایجاد کند مخالفت می‌شود همچنین علوم انسانی مبتنی بر نیازهای بومی و معرفتی اسلامی می‌تواند دیدگاه مردم جوامع غربی را از نگاه دنیوی به سوی نگاه معنوی تغییر داده که این خود می‌تواند پایه‌های قدرت غرب را سست کند.

مدیریت فرهنگی جوامع غیر غربی توسط جوامع غربی

عرصه	شیوه
الف) فرهنگ عمومی	رسانه
ب) فرهنگ تخصصی (تربیت نخبگان)	۱- توزیع هدفمند علوم طبیعی و علوم انسانی ۲- تثبیت مرجعیت علمی غرب

صحیح و غلط

سوالات تالیفی

۱. جهان غرب از طریق رسانه، فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی را مدیریت می کند.
۲. انتقال ثروت به کشورهای استعمار زده در جهت تعدیل ثروت جهانی بود.
۳. مفهوم دولت - ملت ها با افول قدرت کلیسا شکل گرفت.
۴. کشورهای توسعه یافته در برابر امپراتوری رسانه آسیب پذیر تر هستند.

جاخالی

۱. اقتصاد کشورهای استعمار زده، قدرت چانه زنی در اقتصاد جهانی را از آنان می گیرد.
۲. ابزار تازه ای است که به جهان غرب در این مدیریت انتقال فرهنگ خویش به جوامع غیر غربی یاری می رساند.
۳. برخورد استعماری غرب، جوامع غیر غربی را از نظر اقتصادی و سیاسی در موضع ضعف قرار داد. که نوعی ..... نیز در آن جوامع ایجاد کرد.
۴. عملکرد اقتصادی کشورهای غربی ابتدا در چارچوب ..... شکل گرفت.
۵. کشورهای استعمار گر در مرتبه اول ، ..... کشورهای استعمار زده را درگرون کردند.
۶. برخورد استعماری غرب با دیگر جوامع موجب شد تا جوامع غیر غربی از نظر اقتصادی و سیاسی در موضع ضعف قرار گیرند. این پدیده اغلب نوعی ..... را نیز ایجاد می کند.

تستی

۱. وابستگی کشورهای استعمار زده امکان عبور از چه مرحله را به کشورهای استعمار گر پدید می آورد؟
الف) عبور از استعمار به استعمار نو
ب) عبور از استعمار نو به استعمار فرانو
ج) عبور از استعمار به استعمار فرانو
د) عبور از استعمار به استقلال
۲. کدام گزینه از جمله ویژگی های اقتصادی کشورهای غیر غربی پیش از استعمار نیست؟
الف) در تعامل با محیط جغرافیایی خود بودند
ب) روابط تجاری تحت تاثیر روابط سیاسی قرار نداشت
ج) در روابط اقتصادی مستقل بودند
د) بازار فروش محصولات کشورهای غربی بودند
۳. کانون های ثروت و قدرت برای حفظ منافع خود از طریق ..... موانع موجود بر راه تجارت بین المللی را برمی دارند.
الف) نهادهای بین الملل
ب) سازمان های بین الملل
ج) رسانه ها
د) استعمار
۴. به سبب موقعیت برتر کشورهای غربی در عرصه رسانه بسیاری ناظران از چه چیزی سخن می گویند؟
الف) انحصار فناوری
ب) صنعت ارتباطات
ج) امپراتوری رسانه
د) خودباختگی فرهنگی
۵. کدام گزینه نادرست است: «اقتصاد سرمایه محور در حرکت های آغازین خود، نیازمند حمایت های قومی و منطقه ای بود ولی به تدریج، ..... و ، ..... از اهمیت مرزهای سیاسی کاست.»
الف) رشد برده داری
ب) انباشت ثروت
ج) پدید آمدن شرکت های بزرگ چند ملیتی
د) گسترش صنعت ارتباطات

۶. کدام گزینه از جمله ویژگی‌های اقتصاد کشور های استعمارزده پس از استعمار نیست؟
 الف) تک محصولی شدن
 ب) وابستگی اقتصادی به کشور های استعمارگر
 ج) قدرت چانه زنی در بازار های جهانی
 د) تبدیل به بازار مصرف کالاهای تولید شده کشورهای غربی

کوتاه پاسخ

۱. مفاهیم زیر را تعریف کنید:

الف - کشورهای تک محصولی: ب - دهکده جهانی:

۲. تک محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده چه پیامدی را برای آنها به دنبال داشت؟

۳. چه عواملی باعث شکل گیری مبادلات فرهنگی در بین جوامع شد؟

۴. جهان غرب فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی را از چه طریقی مدیریت می کند؟

۵. جهان غرب از چه طریقی نخبگان کشورهای غیرغربی را تربیت می کنند؟

بلند پاسخ

۱. اقتصاد کشور های استعمار شده در طی فرایند استعمار چه ویژگی هایی پیدا کرد؟

۲. دولت ملت ها چگونه به وجود آمدند؟

۳. چه عواملی باعث کاهش مرز های سیاسی در فرایند جهانی شدن شد؟

۴. عمیق ترین تاثیر در توزیع جهانی فرهنگ غرب در کشورهای غیر غربی از چه طریقی است؟ چرا؟

۵. نظام اقتصادی کشورهای غیرغربی قبل از استعمار را با دوران استعمار مقایسه نمایید:

۶. ویژگی های اقتصادی کشورهای استعمار شده را بنویسید:

۷. وابستگی اقتصادی کشور های استعمار زده چه پیامدی را به دنبال داشت؟

۸. چرا وابستگی اقتصادی کشور های استعمار زده، امکان عبور از مرحله استعمار به استعمارنو را پدید آورد؟

۹. دولت ملت های جدید در نظام جهانی نوین چگونه به وجود آمده اند؟ و چه تفاوتی با حاکمیت های پیشین دارند؟

۱۰. اقتصاد سرمایه محور چگونه شکل گرفت؟

۱۱. در مورد جهانی شدن دو نظریه وجود دارد آنها را مورد بررسی قرار دهید:

۱۲. چه عاملی باعث ایجاد نوعی خودباختگی فرهنگی شد؟

۱۳. خودباختگی فرهنگی چه پیامدی را به دنبال داشت؟

۱۴. چگونه صنعت ارتباطات و رسانه ها باعث تحول نظام جهانی در عرصه اقتصادی شده اند؟

۱۵. چرا کشورهای کمتر توسعه یافته در برابر امپراتوری فرهنگی رسانه ها آسیب پذیرترند؟

۱۶. تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و کانون های صهیونیستی چه پیامدهایی به دنبال داشت؟

۱۷. نظام علمی جدید چه تاثیری بر روی تحولات نظام جهانی در عرصه اقتصادی می گذارد؟

۱۸. علوم انسانی غربی چه تاثیری در تحولات نظام جهانی دارند؟

۱۹. چرا ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی، عمیق ترین نقش را در توزیع جهانی فرهنگ غربی

ایفا می کند؟

۲۰. تثبیت مرجعیت علمی غرب را به‌عنوان یکی از شیوه های تربیت نخبگان کشورهای غیرغربی بیشتر توضیح دهید:

سوالات کنکوری

۱. اقتصاد سرمایه محور در حرکت های آغازین خود نیازمند چه بود و چه عاملی از اهمیت مرزهای سیاسی است؟

(کنکور سراسری ۹۲)

- (الف) پشتیبانی سازمان های بین المللی - پدید آمدن شرکت های بزرگ چند ملیتی و گسترش صنعت ارتباطات
 (ب) حمایت سیاست های قومی و منطقه ای - انباشت ثروت و پدید آمدن شرکت های بزرگ چند ملیتی و گسترش صنعت ارتباطات
 (ج) شکل گیری نهادهای بین المللی - انباشت ثروت و پدید آمدن بازارهای مشترک منطقه ای و سرمایه گذاری شرکت های بین المللی
 (د) حمایت سیاست های قومی و منطقه ای - تامین مواد خام و نیروی کار و تک محصولی شدن اقتصاد کشورهای استعمارزده و گسترش صنعت ارتباطات

(کنکور سراسری ۹۳)

۲. هر یک از این عوامل منجر به بروز چه پدیده هایی می شوند؟
 «حضور فعال فرهنگ های متفاوت در عرصه جهانی»، «زوال تدریجی قدرت کلیسا»، «حمایت دولت های سکولار غربی از مبلغان مسیحی» و «پدید آمدن شرکت های بزرگ چند ملیتی»
 (الف) یک انسجام فرهنگی در نظام جهانی - پیوند قدرت با تجارت و صنعت - بسط جهانی قدرت خود - مدیریت تغییرات اقتصادی در سطح جهانی
 (ب) تعامل میان فرهنگ ها و تمدن های مختلف - شکل گیری دولت های با هویت غیردینی - تاثیرگذاری بر نخبگان سیاسی کشورهای دیگر - شکل گیری اقتصاد سرمایه محور
 (ج) بروز چالش ها بین فرهنگی و تمدنی - حاکمیت قدرت های منطقه ای فئودالها و اربابان بزرگ - تامین منافع اقتصادی - کاهش اهمیت مرزهای سیاسی
 (د) بروز چالش های درونی در نظام جهانی - شکل گیری دولت ملت های جدید - ایجاد اختلال در فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی - مخدوش ساختن استقلال اقتصادی و سیاست های ملی کشورها

(کنکور سراسری ۹۶)

۳. عملکردهای زیر به ترتیب توسط چه کسانی و چه جریاناتی تحقق یافته است؟
 «تغییر ساختار نظام سیاسی جامعه»، «منع دخالت های دولت و آزادی فعالیت صاحبان سرمایه جهت تضمین پیشرفت جامعه» و «محدود نشدن سرمایه گذاران شرکت های بین المللی به منطقه خاص»
 (الف) دولت مردان قاجار - استعمار - سازمان های بین المللی
 (ب) بیدارگران اسلامی - امپریالیسم - کانون های ثروت و قدرت
 (ج) منورالفرکان غربگرا - صهیونیسم - شبکه های عظیم اطلاعاتی
 (د) جنبش عدالتخانه - اقتصاددانان لیبرال - نهادهای بین المللی و بازارهای مشترک منطقه ای

(کنکور سراسری ۹۲)

۴. کدام عبارت در ارتباط با تحولات فرهنگی نظام جهانی نادرست است؟
 (الف) جهان غرب از طریق رسانه در وسیع ترین شکل فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی را مدیریت می کند و تربیت نخبگان کشورهای غربی بیشتر با تثبیت مرجعیت علمی غرب انجام می شود

- (ب) تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت و کانون‌های صهیونیستی نه تنها هویت فرهنگی جوامع غربی را متزلزل می‌گرداند بلکه به گونه‌ای آشکار بر خلاف ارزش‌های دموکراتیک جهان غرب است.
- (ج) جوامع غربی بخشی از علوم طبیعی را که مورد نیاز برای خدمت‌رسانی به کالاهای غربی است به کشورهای در حال توسعه آموزش می‌دهند ولی از آموزش دادن دانش‌هایی که برای آنها نقش راهبردی دارد خودداری می‌کند.
- (د) ترویج علوم انسانی غربی در کشورهای غیر غربی عمیق‌ترین نقش را در توزیع جهانی فرهنگ غربی ایفا می‌کند زیرا این علوم موجب می‌شود تا فرهنگ‌های معنوی هویت خود را از نگاه فرهنگ‌های غربی بازخوانی کنند.

۵. سیر به دست گرفتن مدیریت انتقال فرهنگی غرب در چارچوب اهداف اقتصادی و سیاسی کدام است؟

(کنکور سراسری ۹۶)

- (الف) در موضع ضعف قرار گرفتن جوامع غیر غربی از نظر اقتصادی و سیاسی ← برخورد استعماری غرب با دیگر جوامع ← از خود بیگانگی فرهنگی ← فراگیری عناصر فرهنگی دیگر به به گونه‌ای تقلیدی
- (ب) برخورد استعماری غرب با دیگر جوامع ← در موضع ضعف قرار گرفتن جوامع غیر غربی از نظر اقتصادی و سیاسی ← ایجاد خودباختگی فرهنگی فراگیری ← عناصر فرهنگی دیگر به گونه‌ای تقلیدی
- (ج) وقوع تغییرات هویتی در خارج از مرزهای مقبول فرهنگی ← دگرگونی و تحول هویت فرهنگی ← از خود بیگانگی فرهنگی ← از دست دادن مدیریت خود در گزینش عناصر فرهنگی غرب
- (د) فروپاشی مرزهای جغرافیایی و سیاسی ← آسیب‌پذیری کشورهای غیر غربی از امپراتوری فرهنگی ← رویارویی با فرهنگ دیگر بر اساس مسائل درون فرهنگی ← از دست دادن حالت فعال در گزینش عناصر فرهنگی به واسطه زلزله فرهنگی

(کنکور خارج از کشور ۹۴)

۶. به ترتیب کدام عوامل منجر به پیدایش این نتایج می‌شود؟

«از دست دادن حالت فعال و خلاق در گزینش عناصر فرهنگی»، «تضعیف ساز و کارهای دموکراسی» و «ظهور بحران معرفتی علمی»

- (الف) زلزله فرهنگی - توزیع هدفمند علوم طبیعی و انسانی - پرسش از مبانی غیر تجربی علم مدرن
- (ب) تعارض فرهنگی - مدیریت فرهنگ عمومی جوامع غیر غربی توسط رسانه‌ها - شکل‌گیری جریان‌های پست مدرن
- (ج) خودباختگی فرهنگی - تجمع و تمرکز قدرت رسانه در دست چند شرکت یا فرد قدرتمند - پرسش از مبانی علوم تجربی غربی
- (د) از خود بیگانگی فرهنگی - محروم کردن فرهنگ‌ها از علوم مبتنی بر بنیان‌های دینی - پرسش از مبانی غیر تجربی علم مدرن

(کنکور خارج از کشور ۹۵)

۷. عامل پیدایش این آسیب‌ها چیست؟

- «زلزله هویت فرهنگی جوامع غیر غربی» و «امکان عبور از مرحله استعمار به استعمار نو برای کشورهای استعمارگر
- (الف) تربیت نخبگان کشورهای غیر غربی - جهانی شدن
- (ب) جهانی شدن - تغییر ساختار اقتصادی و سیاسی بین‌المللی
- (ج) تثبیت مرجعیت علمی غرب - شکل‌گیری دولت ملت‌ها
- (د) تجمع قدرت رسانه در دست صاحبان ثروت - وابستگی کشورهای استعمار زده

۸. نقش ظهور فرهنگ غرب از سده هفدهم تا بیستم چگونه بود؟ رویداد دو سده نوزدهم و بیستم چه بوده است و طی این مدت موقعیت فرهنگی کشورهای غیر غربی چه وضعی پیدا کرد؟
- (کنکور خارج از کشور ۹۶)**
- الف) یک شکل جدیدی به روابط بین‌المللی و نظام جهانی بخشید - جوامع غربی به صورت جوامع مرکزی و دیگر جوامع به صورت جوامع پیرامونی درآورد - وضعیت آنها در حاشیه روابط و نظامات سیاسی و اقتصادی جهانی تثبیت شد
- ب) نظامات سیاسی اقتصادی جدید شکل گرفت - روابط بین‌المللی و نظام جهانی و بخشید - در حاشیه روابط و نظامات سیاسی و اقتصادی جهانی وضعیت متزلزل پیدا کرد
- ج) شکل جدیدی به روابط بین‌المللی و نظام جهانی بخشید - نظامات سیاسی اقتصادی جدیدی شکل گرفت - در حاشیه روابط و نظامات سیاسی و اقتصادی جهانی وضعیت متزلزل پیدا کرد
- د) برای بسط قدرت جهانی خود کوشید - نظامات فرهنگی جدیدی شکل گرفت - با تبلیغ مسیحیت فرهنگ جوامع غیرغربی دچار اختلال شد.

کلید سوالات							
سوال ۸	سوال ۷	سوال ۶	سوال ۵	سوال ۴	سوال ۳	سوال ۲	سوال ۱
۳	۴	۳	۲	۱	۴	۳	۲